

(vlnr): Georg Friedrich Steinmeyer (1819-1901), Johannes Steinmeyer (1884-1901), Hans Steinmeyer (1889-1970), Fritz Steinmeyer jr. (1918-2008) en Paul Steinmeyer (1933-2019)

“Die Orgelbauerfamilie STEINMEYER” – Herman Fischer (1928-2020) – *Mit viel Dankbarkeit!*

De Clemenskerk te Hilversum en haar Steinmeyer-orgel

[Bron: uittreksel uit een artikel van **Dave Lazoe** ‘De Clemenskerk te Hilversum en haar Steinmeyer-orgel’ – “De Orgelvriend” jaargang 1993]

"De opdracht voor het zoeken naar een geschikte orgelbouwer voor een nieuw pijporgel in de Clemenskerk werd in 1922 door pastoor Van Ditzhuyzen gegeven aan de Nederlandsche Klokken en Orgelraad te Utrecht onder voorzitterschap van de organist Johan Wagenaar. Er werd door de raad een plan opgesteld voor de bouw van het

nieuwe orgel, het moest 15 stemmen krijgen over 2 klavieren en pedaal verdeeld. Dit plan werd naar diverse orgelbouwers gestuurd, waaronder ook de firma G.F. Steinmeyer te Oettingen (D). Met de opstelling van het instrument in de kerk moest worden aangevangen op of vóór 15 januari 1923 en eindoplevering moest plaatsvinden op (ten laatste) 15 februari 1923. De garantietermijn werd vastgesteld op 15 jaar. Uit de plannen werd dat van de firma Steinmeyer gekozen die door dezelfde raad was opgedragen het grote orgel voor de Adventskerk te Alphen a/d Rijn te bouwen. De kosten voor de bouw van het orgel werden door Steinmeyer vastgesteld op NLG 6,680,--.

.....

Het orgel wordt gedemonteerd en verpakt in een goederenwagen en op transport naar Hilversum gestuurd. Maar de wagon komt niet in Hilversum aan! Na veel speurwerk bericht Hans Steinmeyer op 13 februari 1923 dat het orgel door het Ruhrgebied is gestuurd op het moment waarop dat gebied door Frankrijk bezet werd. Frankrijk denkt dat de pijpen oorlogstuig zijn, weigert het orgel verder te laten reizen en neemt het instrument in beslag. Een langdurig touwtrekken volgt, waaraan zelfs het Koninklijk Nederlandsch Consulaat Generaal te München te pas moet komen. Na een officiële verklaring dat het orgel 100% Nederlands bezit is, wordt het door Frankrijk vrijgegeven. Steinmeyer belooft aan de Nederlandsche Klokken- en Orgelraad dat in de toekomst geen enkel transport meer door het Ruhrgebied zal plaatsvinden (in die tijd werden vooral Steinmeyer harmoniums naar Nederland getransporteerd).

Op 14 mei 1923 ontvangt Steinmeyer goed nieuws uit Hilversum: het orgel is aangekomen. Tevoren had de orgelbouwer al aan pastoor Van Ditzhuyzen gevraagd het orgel na aankomst niet uit te laden, het uitpakken mocht slechts door hem en zijn personeel gebeuren.

Zondag 10 juni 1923 werd het Steinmeyer-orgel ingewijd door pastor A.V.M van Ditzhuyzen. En ingespeeld door Kees Andriessen in een concert dat door talrijke belangstellenden met aandacht werd gevolgd. Na de plechtige ingebruikname wordt het stil rond het orgel. In 1923 mochten er namelijk nog geen orgelconcerten plaatsvinden in Rooms-katholieke kerken!

Orgelconcerten

Het orgel was in de loop der jaren altijd netjes onderhouden en gestemd door de firma Elbertse uit Soest. Alles was origineel en degelijk gemaakt, maar het orgel was na ruim 60 jaar wel erg vervuild (denk bijvoorbeeld aan de roetlucht van wierook en kaarsen die er steeds doorheen wordt geblazen). Op vrijwillige basis heb ik [Dave Lazoe] in de zomer van 1985 samen met mijn grootvader het orgel voorzichtig schoongemaakt.

Nadat het orgel in 1985 was schoongemaakt en gestemd, dachten wij dat het leuk zou zijn als er een concert georganiseerd zou worden. Met Gerco Schaap en zijn partner Agnes Annes hebben we vanaf 1986 maandelijkse orgelconcerten georganiseerd die doorliepen tot de sluiting van de kerk in 1996. Het werd voor het eerst in een concert bespeeld in juni 1986 door John Scott (1956-2015) organist van St. Pauls Cathedral te Londen waarna vele concerten volgden. Die werden georganiseerd door de Stichting Vrienden van de Clemenskerk, in 1992 opgericht, aanvankelijk met doel om door het organiseren van culturele activiteiten het voortbestaan van het kerkgebouw te ondersteunen. Behalve concerten werden ook exposities in de kerk gehouden.

In de jaren '90 besloot het Bisdom Haarlem-Amsterdam dat vier van de acht kerken in Hilversum moesten sluiten. Ook vanwege het teruglopend kerkbezoek in de Clemenskerk werd het kerkgebouw aan de eredienst onttrokken en moest de kerk in 1996 sluiten.

De Clemenskerk aan de Bosdrift te Hilversum en het Steinmeyer-orgel (1923/op. 1350). Foto's Jan van Dalen / BOEi

Het Bisdom Haarlem-Amsterdam en de gemeente Hilversum zochten samen met Monumentenzorg geschikt onderdak voor het orgel. In 2020 vond het bisdom in de Nationale Maatschappij tot behoud, ontwikkeling en exploitatie van industrieel erfgoed BOEi een nieuwe eigenaar die het gebouw laat restaureren en zal herbestemmen voor culturele en maatschappelijke doeleinden. Het orgel bleef echter eigendom van het bisdom dat voor het

instrument al langere tijd een nieuwe liturgische functie zocht. Uiteindelijk bleek de Koepelkerk in Bussum de meest geschikte locatie voor het instrument vanwege de monumentale status, afmeting, stijl en akoestiek van het kerkgebouw. Daarnaast kon het orgel binnen de regio blijven.

[Bron: <https://www.orgelnieuws.nl/bussum-neemt-steinmeyer-orgel-in-gebruik/>]